

Зміст:

(Натисніть на заголовок для переходу на текст)

Загальні питання

[Для українців за кордоном планують спеціальну культурну програму, яка мотивуватиме повертатися: Олексій Чернишов. – Поліна Горлач](#)

[Андрія Білоуса, якого звинувачують у домаганнях, повернули на посаду директора Молодого театру. – Анастасія Большакова](#)

[«У контракті не прописано відповідальності за аморальні вчинки»: у Молодому театрі прокоментували повернення Білоуса. – Дар'я Тарасова](#)

[Комісія, що розслідувала звинувачення проти Білоуса, рекомендує розірвати з ним контракт. – Ксенія Білаш](#)

[Коаліція дієвців культури вимагає пояснень від КМДА щодо поновлення Білоуса у Молодому театрі. – Анастасія Большакова](#)

[Сексуальне насильство в українських театрах: як справа Білоуса розпочала хвилю обговорень про насильство](#)

Митці на фронті

[«Азов» та гурт «Прозак» презентували пісню «Хребет» до Дня добровольця. – Ганна Тимошенко](#)

[Митець та військовий GRABAR і музикантка YUVI випустили трек «ЧТМС» на вірш Ліни Костенко. – Дар'я Тарасова](#)

[Музикант і військовий Микола Серга став радником голови МЗС України. – Світлана Кравченко](#)

Вшанування пам'яті

[79 театрів вшанувало пам'ять загиблих унаслідок бомбардування росіянами Маріупольського театру](#)

Медіа

[Держава виділила більше коштів на телемарафон: медіагрупи отримають 738 млн грн, а «Рада» – 101,5 млн. – Наталія Данькова](#)

[Оксана Хмельовська: Перевага «Читомо» у тому, що у часи нервових потрясінь ми дбаємо про спокій наших читачів. – Марина Баранівська](#)

Мовні питання

[У Раді зареєстрували законопроект про повну заборону російської мови у](#)

[школах](#)

Регіональна культурна політика. Ініціативи громад

[У Львові відновили старовинну дубову браму](#)

Креативні індустрії

[Українська гра про Гуцульщину зібрала понад 45 000 доларів на Kickstarter.](#) –

[Микита Кишиневський](#)

[Українська студія створює гру про перші дні повномасштабної війни.](#) –

[Микита Кишиневський](#)

Благодійність

[Львівська співачка Ірина Федішин придбала для ЗСУ ще 100 автівок.](#) –

[Ярина Коваль](#)

[Etnodim та «Хартія» випустили благодійні вишиті сорочки \(ФОТО\).](#) –

[Микита Кишиневський](#)

Фестивалі

[Strichka Festival 2025: відомі дата та старт продажу квитків.](#) –

[Ропасва Жанна](#)

Театр

[П'єса «Параскева» Ольги Мацюпи потрапила у півфінал Гдинської](#)

[драматургічної нагороди в Польщі](#)

[«Зустрінемося на Драмі». Як відроджується театр-переселенець з Маріуполя.](#) –

[Аліна Штемпель](#)

Музика

[Пафос і біль української опери.](#) –

[Liza Sirenko](#)

[У Львові виступили литовські джазмени Дмитрій Голованов та Ян](#)

[Максимович.](#) –

[Вікторія Майсун](#)

[«Московити вирвали з нашої історії добрих 300 років активного культурного](#)

[розвитку». \(Дмитро Кацал про «Пісні п'яти століть» та музику як елемент](#)

[дипломатії\).](#) –

[Олена Петришин](#)

[Війна викликала величезний інтерес у світі до української музики. Розмова з](#)

[лауреаткою Шевченківської премії Богданою Півненко.](#) –

[Галина Терещук](#)

Візуальні мистецтва

[«Лендарт – це мистецтво, що не лише споглядається, а й проживається».](#) –

[Наталія Лісова](#)

Кіномистецтво. Кінопрокат

[Як фільм «Красноярцев. Збитий льотчик» перешкоджає реабілітації росії.](#) –

[Вікторія Майсун](#)

[Марія Спалек](#)

[Takflix: «Нам було важливо тонко й делікатно нагадати про війну». – Дмитро Десятерик](#)

[«Ной»: Марися Нікітюк зніме воєнну драму про військових саперів](#)

[За мотивами з корективами: про екранізації української літератури з Ярославом Войцешком](#)

Література. Книговидання

[«Недописані»: за 11 років війни росія вбила 239 людей літератури](#)

[«Книжковий Арсенал 2025»: дати, програма та українська література](#)

[Дніпровський літературний фестиваль «У ритмі Дніпра» запрошує поціновувачів поезії. – Ганна Тимошенко](#)

[Forbes назвав 5 найприбутковіших українських видавців](#)

[Які книгарні приєднались до програми «Книга – список](#)

[Vivat видасть ще шість книг українських письменниць. – Ропасва Жанна](#)

[Нові українські видавництва: на що чекати найближчим часом. – Анастасія Никифорова](#)

[Остап Українець про мілітарну літературу і коли її почали писати. – Ліза Козловець, Олеся Бойко](#)

[Популяризація української поезії: подкаст «Ажнов Шоу». – Анастасія Шевчук](#)

Музейна справа

[У Львові виставкою розповідають історію двох знищень Бахмута. Фото. – Андріана Стахів](#)

Охорона культурної спадщини

[Випустили набір для створення мозаїки «Каштан», який допоможе відновити мозаїку в Києві](#)

[Під час будівництва фортифікацій на півдні України військові виявили могильник VI–V ст. до н.е. – Ірина Батюк](#)

[Окупанти пошкодили кам'яні баби X–XI століть на ТОТ Луганщини. – Юлія Лаврук](#)

Бібліотечна справа. Читання

[У Рівненській обласній бібліотеці студенти зможуть безплатно оформити читацький квиток](#)

[У лікарні Дніпра відкрили бібліотеку для військових](#)

Релігія

Об'єднавчий переклад Нового Завіту українською: чому важливий та як відбувалася робота – видавці. – Вадим Карп'як

Туризм

Урич: від богом забутого села до туристичного центру. – Василь Рожко

Підтримка України у світі

Зірка «Гри престолів» Джек Глісон зачитав щоденник хлопчика з Маріуполя (ВІДЕО). – Микита Кишиневський

Асоціація бібліотек США засудила ліквідацію Трампом Інституту музеїв та бібліотечних послуг

Загальні питання

Для українців за кордоном планують спеціальну культурну програму, яка мотивуватиме повертатися: Олексій Чернишов. – Поліна Горлач

Міністр національної єдності О. Чернишов поінформував, що програма повернення українців додому охоплюватиме як економічну, так і культурну частину. А також орієнтуватиметься на тих, хто поки ще не ухвалили остаточне рішення або навіть вирішили не повертатися. Задля цього у 8 європейських країнах (зокрема, у Німеччині, Польщі та Чехії) відкриють так звані українські центри – Unity Hub. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/972343-dla-ukrainciv-za-kordonom-planuut-specialnu-kulturnu-programu-aka-motivuvatime-povertatisa-oleksij-cernisov/>

Андрія Білоуса, якого звинувачують у домаганнях, повернули на посаду директора Молодого театру. – Анастасія Большакова

Театрального режисера А. Білоуса, якого раніше звинуватили у домаганнях, відновлено на посаді директора-художнього керівника Молодого театру. Раніше поліція Києва відкрила кримінальне провадження щодо нього за статтю «сексуальне насильство» та почала слідство. Як повідомили працівники Молодого театру, відновлення Білоуса на посаді сталося на зборах трупи. До працівників театру звернувся директор Департаменту культури Київської міськради С. Анжияк. «Він сказав нам, що є висновки комісії, зачитав їх. У цих висновках, комісія радить відсторонити його, але вони не бачать законних підстав це зробити», – розповіла балетмейстерка-постановниця Н. Змерзла. Також вона додала, що 18 березня С. Анжияк додатково спілкуватиметься з комісією з перевірки інформації, для того щоб там пояснили, чому «радіть відсторонити» Білоуса. «Станом на 14 березня, як і раніше, у Департаменту культури [КМДА] немає правових підстав для відсторонення або звільнення мене з посади», – наголосив Білоус. Він додав, що 10 лютого він з власної ініціативи подав заяву на відсторонення від виконання обов'язків на місяць, щоб «уникнути різноманітних спекуляцій». Наказ про тимчасове відсторонення Білоуса з'явився 11 лютого – наступного дня після акції під стінами КМДА з вимогою відреагувати на звинувачення на адресу керівника Молодого театру. 13 березня був останній день відсторонення, втім жодних деталей про закриття справи станом на наступний день не публікувалося. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/andriya-bilousa-povernuli-na-posadu-direktora-molodogo-teatru-306948/>

«У контракті не прописано відповідальності за аморальні вчинки»: у Молодому театрі прокоментували повернення Білоуса. – Дар'я Тарасова

14 березня відбулася зустріч колективу Молодого театру з директором департаменту культури КМДА С. Анжияком, на якій працівників поінформували, що А. Білоус повертається до виконання службових обов'язків у Молодому театрі. У театрі до 7 березня працювала незалежна комісія, ініційована Г. Старостенко. У своїй заяві актори процитували Анжияка, який повідомив, що комісія запропонувала розглянути питання щодо припинення

контракту з Білоусом, якщо департамент відповідно до контракту «дійде висновку, що дії директора-керівника дали підставу для втрати довіри до нього з боку органу правління». «Але, як вкотре виявилось, сексуальні домагання підставою не є. У Білоуса в контракті не прописано відповідальності за скоєння аморального вчинку, в той час, як в інших режисерів театру ця відповідальність є», – прокоментували актори театру. Наразі вони очікують результатів зустрічі директора департаменту культури з представниками комісії, яка проводила перевірку в Молодому театрі. Ця зустріч відбудеться 18 березня. «Після цієї зустрічі С. Анжияк планує чергову зустріч із колективом театру, на якій ми сподіваємося почути змістовну відповідь на питання, яке нас турбує – розірвання контракту з А. Білоусом. На цей момент департамент культури вчергове годує нас обіцянками», – додали у заяві. Докладніше:

<https://espresso.tv/kultura-zvinuvacheniy-u-domagannyakh-bilous-pislya-vidstonennya-povernuvsy-a-v-molodiy-teatr>

Комісія, що розслідувала звинувачення проти Білоуса, рекомендує розірвати з ним контракт. – Ксенія Білаш

Серед рекомендацій комісії, яку створила КМДА для розслідування звинувачень у харасменті проти режисера, директора Молодого театру А. Білоуса, є пункт щодо розірвання контракту, повідомила голова комісії Л. Денисенко. Зокрема, у 9-му пункті рекомендацій зазначено: «З огляду на проведену Комісією комплексну перевірку пропонується розглянути питання щодо припинення контракту з А. Білоусом, якщо Департамент відповідно до п. 4.3.15 Контракту дійде висновку, що дії директора-художнього керівника дали підстави для втрати довіри до нього з боку органу управління». Орган управління Молодого театру – Департамент культури КМДА. Водночас директор Департаменту культури КМДА С. Анжияк повідомив на зборах колективу Молодого театру, що підставою для втрати довіри може бути, наприклад, крадіжка. Про кримінальне розслідування через звинувачення у домаганнях як підставу для втрати довіри С. Анжияк не зазначив. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2025/03/15/665774_komisiya_shcho_rozslidovala.html

Коаліція дієвців культури вимагає пояснень від КМДА щодо поновлення Білоуса у Молодому театрі. – Анастасія Большакова

«Коаліція дієвців культури звертається до заступниці голови КМДА Г. Старостенко та директора департаменту культури КМДА С. Анжияка з вимогою дати публічні роз'яснення щодо того: яких висновків дійшла незалежна комісія, що протягом місяця вивчала ситуацію в театрі; на яких підставах А. Білоуса поновили на посаді художнього керівника Молодого театру», – йдеться в офіційній заяві, розміщеній у Facebook організації. Докладніше:

<https://life.ppravda.com.ua/culture/koaliciya-diyevciv-kulturi-vimagaye-poyasnen-vid-kmda-pro-ponovlennya-bilousa-306955/>

Сексуальне насильство в українських театрах: як справа Білоуса розпочала хвилю обговорень про насильство

Директора – художнього керівника Молодого театру та викладача КНУТКіТ ім. Карпенка-Карого А. Білоуса звинувачують у багаторічному харасменті та сексуальних домаганнях. Ця справа набула розголосу та розпочала значну суспільну дискусію. Опубліковано все, що варто знати про ситуацію: актори та акторки проти Білоуса; заяви інших студентів Карпенка-Карого та співробітників Молодого театру; позиція Білоуса; реакція КНУТКіТ на справу Білоуса; реакція Молодого театру щодо справи Білоуса; реакція КМДА на звернення працівників Молодого театру; звинувачення проти Ю. Висоцького; звинувачення проти О. Балабана; звинувачення проти В. Галицького; справа В. Талашка; флешмоб #немовчи; заяви публічних діячок; як реагують на справу про сексуальне насильство театри; реакція Мінкульту й Міносвіти та багато ін. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/938393-seksualne-nasilstvo-v-ukrainskih-teatrah-ak-sprava-bilousa-rozpocala-hvilu-obgovoren-pro-nasilstvo/>

Митці на фронті

«Азов» та гурт «Прозак» презентували пісню «Хребет» до Дня добровольця. – Ганна Тимошенко

До Дня українського добровольця, який щороку відзначається 14 березня, 12-та бригада спеціального призначення «Азов» разом із гуртом «Прозак» випустили пісню «Хребет» та кліп, наповнений реальними кадрами з фронту. Докладніше:

<https://ktoday.com.ua/39110/azov-ta-gurt-prozak-prezentuvaly-pisnyu-hrebet-do-dnya-dobrovolczya/>

Митець та військовий GRABAR і музикантка YUVI випустили трек «ЧТМС» на вірш Ліни Костенко. – Дар'я Тарасова

GRABAR (О. Грабар) та YUVI (У. Автенюк) представили дебютну спільну роботу «ЧТМС» і кліп. Це поєднання вірша «Чи ти мій сон» української поетеси Л. Костенко з авторським текстом виконавців. Докладніше:

<https://espreso.tv/kultura-mitets-ta-viyskoviy-grabar-i-muzikantka-yuvi-vipustili-trek-chtsms-na-virsh-lini-kostenko>

Музикант і військовий Микола Серга став радником голови МЗС України. – Світлана Кравченко

Музиканта і засновника проекту «Культурний десант» М. Сергу призначено позаштатним радником міністра закордонних справ. Докладніше:

<https://espreso.tv/kultura-muzikant-i-viyskoviy-mikola-serga-stav-radnikom-golovi-mzs-ukraini>

Вшанування пам'яті

79 театрів вшанувало пам'ять загиблих унаслідок бомбардування росіянами Маріупольського театру

До річниці трагедії Донецька обласна державна адміністрація за підтримки Міністерства культури та стратегічних комунікацій України ініціювала проведення мирної акції – День пам'яті жертв авіаудару в Маріуполі, під час якої перед центральним входом до театрів буде нанесено напис «ДІТИ» та встановлено лампадки на знак шани загиблих. Торік 58 театральних колективів України доєдналися до мирної ініціативи, цього року підтримку висловило 79 закладів нашої країни, а також театрів із Великої Британії, Молдови, Румунії. Джерело:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/790579-79-teatriv-vshanuvalo-pamyat-zagiblikh-unaslidok-bombarduvannya-rosiyanami-mariupolskogo-teatru>

Медіа

Держава виділила більше коштів на телемарафон: медіагрупи отримають 738 млн грн, а «Рада» – 101,5 млн. – Наталія Данькова

Збільшилася кількість годин контенту для марафону для виробників після виходу з нього Суспільного мовлення. Докладніше:

<https://detector.media/rinok/article/239068/2025-03-14-derzhava-vydilyla-bilshe-koshtiv-na-telemarafon-mediagrupy-otrymayut-738-mln-grn-a-rada-1015-mln/>

Оксана Хмельовська: Перевага «Читомо» у тому, що у часи нервових потрясінь ми дбаємо про спокій наших читачів. – Марина Баранівська

«Читомо», медіа про культуру читання й мистецтво книговидавництва України та світу, працює на ринку шістнадцятий рік. Креативний бакалаврський проєкт студенток київського Інституту журналістики О. Хмельовської та І. Батуревич виріс до масштабів повноцінного видання (а також громадської організації), що пропонує ексклюзивні новини, аналітику книговидавничої галузі та публікації, які цитують у західних медіа, а крім цього, має власну премію. В інтерв'ю головна редакторка «Читомо» О. Хмельовська розповідає про співпрацю видання з західними медіа та зміни на книжковому ринку, про те, які побажання і вимоги вона має до нинішнього очільника Мінкульту М. Точицького та як бачить нашу перемогу у війні з росією. Докладніше:

<https://detector.media/community/article/239114/2025-03-17-oksana-khmelovska-perevaga-chytomo-u-tomu-shcho-u-chasy-nervovykh-potryasin-my-dbaemo-pro-spokiy-nashykh-chytachiv/>

Мовні питання

У Раді зареєстрували законопроект про повну заборону російської мови у школах

У Верховній Раді зареєстровано законопроект № 13072, який передбачає повну заборону використання російської мови у школах – включно з перервами та позаурочним часом. У документі пропонується доповнити закон України «Про освіту» поняттям «українськомовне освітнє середовище», а також

визначити обов'язки шкіл щодо підтримки української мови в навчальному процесі та поза його межами. Авторами законопроекту стали: О. Корнієнко – перший заступник голови Верховної Ради; М. Потураєв – голова Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики; С. Бабак – голова Комітету з питань освіти, науки та інновацій; В. В'ятрович – член Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики; Н. Піпа – народна депутатка. Є і винятки, які не вважаються порушенням: викладання іноземних мов та мов національних меншин згідно із законодавством; спілкування мовами національних меншин у спеціалізованих закладах освіти, де є класи з навчанням мовами ЄС; використання англійської мови в освітньому процесі; викладання деяких дисциплін двома мовами (українською, англійською чи офіційними мовами ЄС); свобода вибору мови освітнього процесу у приватних закладах, за винятком мови країни-агресора. Докладніше:

<https://chytomo.com/u-radi-zareiestruvaly-zakonoproiekt-pro-povnu-zaboronu-rosijskoi-movy-u-shkolakh/>

Регіональна культурна політика. Ініціативи громад

У Львові відновили старовинну дубову браму

За підтримки ЛКП «Бюро спадщини» в межах програми співфінансування у Львові відновлено історичну дерев'яну браму, яка знову прикрашатиме вхід у будинок на вулиці Грушевського, 20. Докладніше:

<https://history.rayon.in.ua/news/790247-u-lvovi-vidnovili-starovinnu-dubovu-bramu>

Креативні індустрії

Українська гра про Гуцульщину зібрала понад 45 000 доларів на Kickstarter. – Микита Кишиневський

Львівська студія boardova у 2024 році випустила настільну гру «Арідник» за мотивами однойменного українського мальовиства видавництва UA Comix. У березні студія анонсувала англійську версію «Арідника» на краудфандинговій платформі Kickstarter. За кілька годин творцям вдалося зібрати необхідну суму. Під час створення сюжетної основи для гри головний дизайнер та український письменник Володимир Кузнецов спирався на працю Володимира Шухевича «Гуцульщина». У світі «Арідника» гравці стають вівчарями, котрі ведуть свої отари овець крізь гірські ріки, ліси та полонини. На цьому шляху вони зустрічатимуть духів Карпат: Арідника, Бога, Алея, Вовка та інших героїв. «Створюючи „Арідника”, ми прагнули занурити гравців у настільні ігри з колоритом та магічним світом, який наші предки створювали століттями. Гуцульщина та її традиції, які вдалося зберегти попри всі заборони, стали чудовим натхненням для цієї цілі. Та коли про гру почали говорити „поза бульбашкою” настільного світу, ми зрозуміли, що ця гра може стати точкою дотику і знайомства з власним корінням для української діаспори», – зазначив СЕО студії boardova Жолудь Добровольський. Наразі більшість людей, які підтримали вихід англійської версії «Арідника», розповіли, що вони мають українське коріння та гратимуть у гру зі своїми родинами чи друзями. «Проте є

й багато тих, хто не знає, чим відома українська культура, і сподіваються, що гра допоможе їм у цьому. У час, коли країна-терорист стирає нашу культуру, нам потрібно говорити про неї якомога голосніше. А особливо – говорити про справжню, а не переписану історію», – додав Жолудь Добровольський. Докладніше:

<https://shotam.info/ukrainska-hra-pro-hutsulshchynu-zibrala-ponad-45-000-dolariv-na-kickstarter/>

Українська студія створює гру про перші дні повномасштабної війни. – Микита Кишиневський

Українські розробники зі студії Biorpunk Labs розпочали працювати над грою в жанрі інтерактивного кіно про перші дні повномасштабної війни. У грі представляють історії дітей та цивільних на тлі повномасштабного вторгнення росіян у 2022 році. Докладніше:

<https://shotam.info/ukrainska-studiia-stvoriuie-hru-pro-pershi-dni-povnomasshtabnoi-viyny/>

Благодійність

Львівська співачка Ірина Федішин придбала для ЗСУ ще 100 автівок. – Ярина Коваль

Закупівля ще сотні автівок для ЗСУ стала підсумком різдвяного туру «Україна колядує» львівської співачки Ірини Федішин, який упродовж півтора місяця проходив у 25 містах Канади, США, Чехії та Іспанії. Загалом від початку повномасштабного вторгнення Федішин доклала зусиль до відправки на фронт 367 автівок. Докладніше:

<https://zahid.espreso.tv/kultura-lvivska-spivachka-irina-fedishin-pridbala-dlya-zsu-shche-100-aktivok>

Etnodim та «Хартія» випустили благодійні вишиті сорочки (ФОТО). – Микита Кишиневський

До річниці формування 13-ї бригади НГУ «Хартія» український бренд Etnodim створив колекцію вишитих сорочок. 40% прибутку від продажів переказуватимуть на потреби бригади. Докладніше:

<https://shotam.info/etnodim-ta-khartiia-vypustyly-blahodiyini-vyshyti-sorochky-foto/>

Фестивалі

Strichka Festival 2025: відомі дата та старт продажу квитків. – Ропасва Жанна

17–18 травня столична Стрічкоткацька фабрика знову стане місцем зустрічі для шанувальників електронної музики та мистецтва – на фестивалі Strichka 2025. Цьогорічний захід буде присвячено переосмисленню автентичності та її взаємодії з сучасною культурою. Докладніше:

<https://bit.ua/2025/03/strichka-festival-2025-vidomi-data-ta-start-prodazhu-kvytkiv/>

Театр

П'єса «Параскева» Ольги Мацюпи потрапила у півфінал Гдинської драматургічної нагороди в Польщі

П'єса «Параскева» про депортацію українців після Другої світової війни драматургині О. Мацюпи потрапила у півфінал Гдинської драматургічної нагороди в Польщі, повідомляється на фейсбук-сторінці Рівненського обласного драмтеатру, де поставив виставу режисер Д. Леончик. Для участі у конкурсі авторка переписала п'єсу польською. Докладніше:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/790231-pesa-paraskeva-olgi-matsyupi-potrapila-u-pivfinal-gdinskoj-dramaturgichnoi-nagorodi-v-polshchi>

«Зустрінемося на Драмі». Як відроджується театр-переселенець з Маріуполя. – Аліна Штемпель

Донецький академічний обласний драматичний театр – один із двох театрів-переселенців, які релокувалися після початку великої війни. Зараз театрали гастролують світом і показують глядачам виставу «Маріупольська драма». У ній вони грають самих себе і розповідають про події, які пережили у стінах рідного закладу в перші дні широкомасштабного вторгнення. Актори кажуть: цією постановкою хочуть нагадати світові про один із найгірших воєнних злочинів, який військові РФ вчинили в Україні. Про життя в окупації, евакуацію, перебування в Ужгороді тощо розповідають актриса О. Біла й директор закладу в екзилі Г. Дибовський. Докладніше:

<https://www.radiosvoboda.org/a/ty-iak-dram-teatr-z-mariupolya-pereselenets-tretya-richnytsya-udaru/33349389.html>

Музика

Пафос і біль української опери. – Liza Sirenko

Авторка розмірковує, чи обов'язково пафос має бути складником опери. Докладніше:

<https://theclaquers.com/posts/14779>

У Львові виступили литовські джазмени Дмитрій Голованов та Ян Максимович. – Вікторія Майсун

15 березня у львівському мистецькому центрі Jam Factory відбувся перформанс литовських джазових виконавців, композиторів і педагогів – піаніста Дмитрія Голованова й саксофоніста Яна Максимовича. Це спільний литовсько-український проєкт, втілений за підтримки Посольства Литви в Україні у співпраці з Литовським інститутом культури. Культурний аташе Литви в Україні Томас Іванаускас зауважує: «Запрошувати виконавців в інші міста здебільшого важко. Буває, люди відмовляються перебувати поза межами заходу України – ближче до бойових дій. Однак ми хочемо проводити майбутні заходи, організовані в литовсько-українській співпраці, і в інших містах країни, включно з містами в центрі та на сході. Наприклад, у квітні плануємо тур з 10 концертів, у рамках якого звучатимуть музика Чюрльоніса й читатимуться вірші Лесі Українки. Глядачі зможуть насолодитися мистецтвом і у Львові, і у Харкові». Щоб підтримати місцеву культуру й ознайомити локальну спільноту з

творчістю литовських музикантів, Голованов і Максимович проводять в Україні майстеркласи, воркшопи, дискусії та інші заходи, на яких діляться досвідом з молодими українськими джазовими виконавцями й виконавицями. Так, 13 березня музиканти влаштували зустріч і майстерклас для молодих виконавців у 43 jazz club на базі КМАМ імені Глієра. Докладніше:

https://zaxid.net/u_lvovi_vistupili_litovski_dzhazmeni_dmitriy_golovanov_ta_yan_maksimovich_n1606054

«Московити вирвали з нашої історії добрих 300 років активного культурного розвитку». (Дмитро Кацал про «Пісні п'яти століть» та музику як елемент дипломатії). – Олена Петришин

Українська музична спадщина формувалася століттями, проте багато її сторінок досі залишаються маловідомими не лише у світі, а й тут, в Україні, зокрема, й для львівської публіки. Д. Кацал, відомий диригент і художній керівник всесвітньо відомої хорової капели «Дударик», поставив перед собою амбітне завдання: повернути забуті українські пісні сучасному слухачеві та водночас донести їх до міжнародної аудиторії. Так з'явився проєкт «Пісні п'яти століть» – концертний цикл, що презентує унікальні мелодії на українських та європейських сценах. В інтерв'ю Кацал розповідає, як створювався успішний концертний проєкт, чому давні мелодії важливі сьогодні, чим вони дивують закордонну публіку і що музика може розповісти про Україну – коли нам так потрібна увага світу. Докладніше:

https://zaxid.net/moskoviti_virvali_z_nashoyi_istoriyi_dobrih_300_rokiv_aktivnogo_kulturnogo_rozvitku_n1605928

Війна викликала величезний інтерес у світі до української музики. Розмова з лауреаткою Шевченківської премії Богданою Півненко. – Галина Терещук

Цьогорічною лауреаткою Шевченківської премії у галузі «Музичне мистецтво» стала Б. Півненко за концертні програми 2019–2024 років. В інтерв'ю вона розповідає про важливість популяризації у світі української музики. Докладніше:

<https://www.radiosvoboda.org/a/premiya-vijna-svit-kultura-ukraina/33348691.html>

Візуальні мистецтва

«Лендарт – це мистецтво, що не лише споглядається, а й проживається».
– Наталія Лісова

Авторка розповідає про виставку «Топтати землю», що стала підсумком її майстерні лендарту. Докладніше:

<https://postimpreza.org/texts/lendart-tse-mystetstvo-shcho-ne-lyshe-spohliadaietsia-a-i-prozhyvaietsia>

Кіномистецтво. Кінопрокат

Як фільм «Красноярцев. Збитий льотчик» перешкоджає реабілітації росії. – Марія Спалек

На ютуб-каналі «Суспільне Чернігів» вийшов документальний фільм «Красноярцев. Збитий льотчик». Він розповідає про пілота російського винищувача-бомбардувальника Су-34 О. Красноянцева, літак якого було збито силами оборони в березні 2022 року над Черніговом. Він упав прямо в місті на приватний будинок. Обидва ворожі пілоти катапультиувалися, але вижив лише Красноярцев. При спробі втекти від українських військових він застрелив цивільного місцевого жителя. Далі російський майор потрапив у полон і був швидко обміняний. Наступного року український суд визнав його винним у порушенні норм міжнародного гуманітарного права та засудив до 14 років позбавлення волі. Заочно. Приводом згадати Красноянцева у 2025-му стала інформація з його телефону, яку журналістам Суспільного передали власні джерела. Це понад 60 гігабайтів фото, відео та повідомлень, що стосуються приватного життя й служби російського пілота. Для журналістів – неоціненна інформація, яка дає відповіді на безліч питань. Від цілком конкретних – наприклад, коли власник телефону дізнався, що буде вторгнення та як до нього готувався, – до загальнофілософських. Хто всі ці люди, які прийшли нас убивати? Як живуть, що думають, чи усвідомлюють, що роблять? А може навіть відчують щось схоже на каяття? Авторка фільму, журналістка «Суспільного Чернігів» А. Коржинська, витратила на вивчення вмісту телефону Красноянцева декілька місяців. Інформація охоплює час із липня 2019-го до початку березня 2022-го. Разом із командою Суспільного вона проаналізувала за допомогою методів OSINT фото та відео, а також дослідила документи, листування, метадані та геолокації. Висновки втілилися у півгодинний фільм. «Красноярцев. Збитий льотчик» є одночасно і доказом воєнних злочинів, скоєних російськими військовими, і об'ємним портретом ворога. Докладніше:

<https://stv.detector.media/kontent/read/8800/2025-03-17-yak-film-krasnoyartsev-zbytyy-lotchyk-pereshkodzhaie-reabilitatsii-rosii/>

Takflix: «Нам було важливо тонко й делікатно нагадати про війну». – Дмитро Десятерик

Takflix – онлайн-платформа, де можна легально подивитися українські стрічки, працює з 2020 року; її заснувала режисерка і продюсерка Н. Парфан. Зараз на платформі близько 240 стрічок, від 1960-х до найновіших. Половину грошей, заплачених за доступ до контенту, платформа передає творцям стрічки, ще 10% – фонду «Повернись живим». Нещодавно до онлайн-показів й онлайн-фестивалів Takflix додав ще й продюсерську діяльність і випустив дві стрічки власного виробництва. «Чи справді Місяць зроблений із сиру?» та «Мозаїки Києва» – фіналісти конкурсу короткометражних проєктів Takflix Original x Nowness. Їх відібрано з-поміж 195 заявок. Стрічки створено за підтримки Goethe-Institut і British Council у партнерстві з Українським інститутом, вони доступні до перегляду в усьому світі з англійськими субтитрами. Обидва фільми – фактично закадрові монологи їхніх героїнь. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2025/03/17/665767_takflix_nam_bulo_vazhливо_tonko_y.html

«Ной»: Марися Нікітюк зніме воєнну драму про військових саперів
Режисерка М. Нікітюк зніме нову художню стрічку – воєнну драму «Ной», яка розповість про військових саперів на Харківщині. Сценарій перебуває на фінальній стадії. Докладніше:

<https://www.cinema.in.ua/noi-marysia-nikytiuk/>

За мотивами з корективами: про екранізації української літератури з Ярославом Войцешком

Найкасовіший сценарист України Я. Войцешек, автор сценаріїв «Мавки. Лісової пісні», «Викраденої принцеси: Руслана і Людмили», «Захара Беркута», «Сторожової застави» та «Конотопської відьми», розповідає про перспективи й перешкоди українських кіноадаптацій, а також секрети його майбутніх проєктів. Докладніше:

<https://liroom.com.ua/news/ekranizatsiia-literatury/>

Література. Книговидання

«Недописані»: за 11 років війни росія вбила 239 людей літератури

Волонтерський проєкт «Недописані» ідентифікував 239 діячів і діячок літератури, які були вбиті чи загинули за 11 років російсько-української війни. Окрім відомих авторів, таких як Г. Бабич, В. Амеліна, В. Паламарчук, В. Вакуленко, до списку увійшли також менш знані письменники, які тільки починали свій творчий шлях, а також перекладачі, редактори, видавці, бібліотекарі, поширювачі літератури, працівники книжкової фабрики. Докладніше:

<https://chytomo.com/nedopysani-za-11-rokiv-vijny-rosiia-vbyla-239-liudej-literatury/>

«Книжковий Арсенал 2025»: дати, програма та українська література

Від 29 травня по 1 червня традиційно відбудеться Міжнародний фестиваль «Книжковий Арсенал» у Києві. Докладніше про програму:

<https://suspilne.media/culture/968803-knizkovij-arsenal-2025-dati-programa-ta-ukrainska-literatura/>

Дніпровський літературний фестиваль «У ритмі Дніпра» запрошує поціновувачів поезії. – Ганна Тимошенко

22 березня в Музеї Літературне Придніпров'я відбудеться Дніпровський літературний фестиваль до Всесвітнього дня поезії. Захід пройде під назвою «У ритмі Дніпра» та збере найкращих поетів регіону та гостей з інших міст. Докладніше:

<https://ktoday.com.ua/39127/dniprovskyj-literaturnyj-festyval-u-rytmi-dnipra-zaprosnyue-poczinovuvachiv-poeziyi/>

Forbes назвав 5 найприбутковіших українських видавців

До п'ятірки лідерів за виторгом у 2024 році увійшли: КСД; «Ранок»; «Фоліо»; «Vivat»; «Видавництво Старого Лева». Виторг КСД, у порівнянні з 2023 роком, збільшився на більш, ніж 87% – з 593,1 мільйона до понад одного мільярда 109 мільйонів. Це єдине видавництво зі списку, яке показало мільярдний дохід за попередні 25 років. Докладніше:

<https://chytomo.com/forbes-nazvav-5-najprybutkovishykh-ukrainskykh-vydavtsiv/>

Які книгарні приєдналися до програми eКнига – список

Український інститут книги оновив список книгорозповсюджувачів програми державної підтримки eКнига. Наразі до програми приєдналися 33 онлайн-книгарні та 264 стаціонарні книжкові крамниці у 61 місті 21 області України. Докладніше:

<https://chytomo.com/iaki-knyharni-priednalys-do-prohramy-ieknnya-spysok/>

Vivat видасть ще шість книг українських письменниць. – Ропасва Жанна

У серії «Vivat класика» вийдуть друком шість книг, що охоплюють понад століття української літератури. Це: «Омен» Наталії Кобринської; «Маскарад» Олени Пчілки; «Сапфо» Лесі Українки; «Перша зустріч» Надії Кибальчич; «Хризантеми» Уляни Кравченко; «Степові обрії» Людмили Коваленко. Докладніше:

<https://bit.ua/2025/03/vivat-vydast-shhe-shist-knyg-ukrayinskyh-pysmennyts/>

Нові українські видавництва: на що чекати найближчим часом. – Анастасія Никифорова

Про 7 українських видавництв, які нещодавно почали свою роботу: «Крапки», «Муркіт», «Капібара» та ін. Докладніше:

<https://sensormedia.com.ua/books/novi-ukrayinski-vydavnycztva-na-shho-chekaty-najblyzhchym-chasom/>

Остап Українець про мілітарну літературу і коли її почали писати. – Ліза Козловець, Олеся Бойко

Нещодавно в межах серії зустрічей #Фронтмени, присвячених літературі, яку створюють українські захисники й захисниці, відбулася подія «Історія мілітарної літератури». У розмові із журналісткою, засновницею медіа й ГО «Фронтмени» А. Агаджановою письменник, перекладач, військовослужбовець О. Українець розмірковував, чим відрізняється мілітарна та ветеранська література, які тексти античної літератури та Середньовіччя можна вважати початками воєнліту, чому тема війни є непроминальною в мистецтві та як військовий досвід впливав на літературний процес усіх часів, у тому числі й в Україні. Лекцію про розвиток мілітарної літератури Українець читав також у межах фестивалю «Книжкова країна», де був павільйон «Фронтмени». Серія ж зустрічей #Фронтмени відбувається у мережі «Книгарня «Є». Опубліковано конспект найцікавіших тез розмови. Докладніше:

<https://chytomo.com/ostap-ukrainets-pro-militarnu-literaturu-i-koly-ii-pochaly-pysaty/>

Популяризація української поезії: подкаст «Ажнов Шоу». – Анастасія Шевчук

В. Ажнов, актор Національного театру ім. Івана Франка, викладач сценічної мови в КНУТКіТ ім. І. Карпенка-Карого, створив подкаст «Ажнов Шоу», де він не просто декламує вірші, а надає їм нового звучання: через акторське читання, звуковий супровід та роздуми про тексти і їхніх авторів. Його мета – зробити українську поезію частиною повсякденного життя слухачів та нагадати, що вірші здатні бути актуальними та потрібними навіть у найбуремніші часи. Докладніше:

<https://sensormedia.com.ua/books/populyaryzacziya-ukrayinskoyi-poeziyi-podkast-azhnov-shou/>

Музейна справа

У Львові виставкою розповідають історію двох знищень Бахмута. Фото. – Андріана Стахів

У Львові у Центрі архітектури, дизайну та урбаністики «Порохова Вежа» відкрито виставковий проєкт «Бахмут – обличчя геноциду 1942|2022». Експозиція розповідає про те, як місто вже двічі за свою історію пережило знищення – спочатку трагедію Голокосту у 1942 році, а тепер російську агресію від 2022 року. Команда Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр» стала організаторами та авторами ідеї проєкту. А Львів став третім містом, де розгорнулася експозиція – після Києва та музею ІХ Форту у литовському Каунасі. Докладніше:

<https://zahid.espreso.tv/kultura-u-lvovi-vistavkoyu-rozpovidayut-istoriyu-dvokh-znishchen-bakhmuta-foto>

Охорона культурної спадщини

Випустили набір для створення мозаїки «Каштан», який допоможе відновити мозаїку в Києві

Love Mosaic випустила набір для створення мозаїки «Каштан», який допоможе відновити мозаїку на стіні Дитячої художньої студії ім. Остапшинського в Києві. Однією з ініціаторок відновлення мозаїки стала Е. Еттінгер – дослідниця модернізму та монументального мистецтва. Разом із командою вона знімає пошкоджені фрагменти та працює над їхнім захистом. Набір «Каштан» підтримує ініціативу та відкриває для всіх охочих мистецтво мозаїки, зберігаючи культурну спадщину. 50% вартості набору переказуватимуть на реставрацію настінного візерунка. Докладніше:

<https://www.platfor.ma/vypustyly-nabir-dlya-stvorenniya-mozayiky-kashtan-yakuj-dopomozhe-vidnovyty-mozayiku-v-kyyevi/>

Під час будівництва фортифікацій на півдні України військові виявили могильник VI–V ст. до н.е. – Ірина Батюк

Під час робіт з облаштування фортифікаційних споруд на півдні України військовослужбовці 123 бригади Територіальної оборони натрапили на архаїчний могильник, що датується VI–V століттями до нашої ери. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/society/viyskovi-viyavili-arhajichniy-mogilnik-pid-chas-budivnictva-fortifikacij-306989/>

Окупанти пошкодили кам'яні баби Х–ХІ століть на ТОТ Луганщини. – Юлія Лаврук

Древні кам'яні баби Х–ХІ століть у тимчасово окупованому Сокологірську на Луганщині опинилися під загрозою остаточного знищення, повідомили в Центрі національного спротиву. Там зазначили, що російські окупанти перемістили тисячолітні пам'ятки, і під час транспортування їх було фактично розбито. Докладніше:

<https://espreso.tv/viyana-z-rosiyeyu-okupanti-poshkodili-kamyani-babi-xxi-stolit-na-tot-luganshchini>

Бібліотечна справа. Читання

У Рівненській обласній бібліотеці студенти зможуть безплатно оформити читацький квиток

Рівненська обласна бібліотека започаткувала ініціативу «Екватор навчання». У її межах студенти зможуть безплатно оформити читацький квиток і користуватися фондами книгозбірні без обмежень. Докладніше:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/790693-u-rivnenskiy-oblasniy-bibliotetsi-studenti-zmozhut-bezplatno-oformiti-chitatskiy-kvitok>

У лікарні Дніпра відкрили бібліотеку для військових

У Дніпропетровській обласній клінічній лікарні ім. І. І. Мечникова відкрито бібліотеку для військових, які проходять лікування та реабілітацію. Передано понад 600 друкованих книжок та 5000 кодів доступу до електронної «Бібліотеки для героїв» у мобільному застосунку Yakaboo. Бібліотеку підтримали провідні українські видавництва, серед яких Vivat, «Віхола», «Фоліо», «Кліо», «Видавництво Старого Лева», Yakaboo Publishing та ін. Докладніше:

<https://chytomo.com/u-likarni-dnipra-vidkryly-biblioteku-dlia-viyskovykh/>

Релігія

Об'єднавчий переклад Нового Завіту українською: чому важливий та як відбувалася робота – видавці. – Вадим Карп'як

Коли у 2018 році після Об'єднавчого собору і надання Томосу було засновано Ставропігії Вселенського патріархату в Україні, однією з її місій було визначено книговидання, розповіла керівниця видавничих проєктів Ставропігії Вселенського патріархату Марина Бурдейна та екзарх Вселенського патріарха в Україні, титулярний єпископ Команський Михайл. Для роботи над новим перекладом зібралася велика група експертів: мовознавці давніх мов, теологи, релігієзнавці, священники, редактори. В ефірі «Радіо Культура» йшлося про те, як сприйняли переклад прихожани церкви та представники різних православних юрисдикцій. Опубліковано текстовий переклад розмови. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/972249-obednavcij-pereklad-novogo-zavitu-ukrainskou-comu-vazlivij-ta-ak-vidbuvalasa-robotav-vidavci/>

Туризм

Урич: від богом забутого села до туристичного центру. – Василь Рожко

Урич – невелике село на Львівщині, яке ще двадцять років тому налічувало всього 200 мешканців у 70 хатах і залишалося майже невідомим. Але сьогодні Урич має статус одного з 55 найкращих туристичних сіл світу за версією Всесвітньої туристичної організації ООН. За цей статус змагалися 260 сіл із 60 країн. Це стало можливим завдяки Тустані – унікальному історико-археологічному комплексу, який об'єднав середньовічну фортецю, музеї, заповідник і щорічний однойменний фестиваль. Про трансформацію Урича із забутого села в туристичний центр розповідає голова ГО «Тустань», засновник проекту з документації руйнувань української спадщини під час війни НеМо В. Рожко. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2025/03/15/665611_urich_vid_bogom_zabutogo_sela.htm

1

Підтримка України у світі

Зірка «Гри престолів» Джек Глісон зачитав щоденник хлопчика з Маріуполя (ВІДЕО). – Микита Кишиневський

Ірландський актор Джек Глісон зачитав щоденник Є. Кравцова з Маріуполя. Глісон зробив це на відкритті документального проекту в Лондоні під назвою «Щоденники війни: непочуті голоси українських дітей». Проект розкриває історії дітей і підлітків, котрі пережили російські обстріли, окупацію чи були вимушені покинути власні домівки. Ініціаторкою стала Х. Храновська. Вона займається соціальними та культурними проектами для дітей упродовж 15 років. Докладніше:

<https://shotam.info/zirka-hry-prestoliv-dzhek-hlison-zachytav-shchodennykh-khlopchyka-z-mariupolia-video/>

Асоціація бібліотек США засудила ліквідацію Трампом Інституту музеїв та бібліотечних послуг

Американська бібліотечна асоціація (ALA) засуджує рішення адміністрації Трампа щодо ліквідації Інституту музеїв та бібліотечних послуг (IMLS), єдиного федерального агентства, яке фінансує бібліотеки США. На думку ALA, цей крок є нищівним ударом по бібліотечній системі країни та можливостях мільйонів американців отримувати освітні й інформаційні послуги. Нині 125 000 публічних, шкільних, академічних та спеціалізованих бібліотек у США фінансуються за рахунок 0,003% федерального бюджету. IMLS допомагає розподіляти ці кошти через державні та цільові гранти, які щороку використовують понад 1,2 мільярда людей. ALA закликала президента Дональда Трампа переглянути це рішення та звернулася до Конгресу, senatorів і громадян із проханням захистити бібліотеки. Докладніше:

<https://chytomo.com/asotsiatsiia-biblitek-ssha-zasudyla-likvidatsiiu-trampom-institutu-muzeiv-ta-bibliotechnykh-posluh/>

Випуск підготував

Зворський А. С.,

головний бібліограф відділу НАУІ

Інформцентру з питань культури та мистецтва;

тел.: 093-415-89-30; електронна адреса: info_nplu@ua.fm